

Juhász Gyula: Tiszai csönd, Anna örök, Milyen volt Impresszionista költészete, Elégia fogalma

A táj szerepe Juhász Gyula költészetében: Juhász Gyula tájverseinek fő témája a Tisza és Szeged. Ilyen vers például a Tiszai Csönd, vagy a Szeged. Ezekben a versekben a költő impresszionista elemekkel érzékelteti a táj szépségét. A Tiszai Csönd című versben a táj elemei ellentétpárokban jelennek meg. Pl. a következő két sor

„Hálót fon az est, a nagy, barna pók
Ezüstösek a tiszai hajók.”

Az ég és a föld ellentétét fejezik ki. A vers képek helyett apró benyomásokat, fényeket, színeket ábrázol. A táj – ellentétben Petőfi tájverseivel – végig többletjelentést hordoz, s nem csak a verszárlatban. Pl. a Tiszai Csönd minden képe a magányt fejezi ki. A csönd, a sötét este, az álló hajók mind az elhagyatottság kifejező eszközei.

A versek szerepe a költő belső érzéseinek megjelenítése.

A tájelemek szerepe a műben: A természet és a táj képei idézik föl az elveszett kedves alakját. A táj megjelenítésének hatása ringató, bizonytalan, mégis az állandóságot érezteti. A költő érezteti, hogy sosem felejt el Annát.

A vers háttérében a természet körforgását idézi: az első versszak a nyarat, a második az őszt, a harmadik a tavaszt. A kimaradó tél csak sűríti a verset. Nincs szükség arra, hogy a telet beleírja a költő, hiszen mindenki a tavasz is sugallja a tél létét.

A természeti képek az idő múlását is megállítják, helyére a körforgás képzetét állítják, és a nőalakot legintenzívebben megjelenítő harmadik versszakban egy rímhiba is van, éppen abban a sorban, amelyben Anna neve is van.

Így a vers azt is sugallja, hogy lesz még újra nyár, hogy a természet felidézi a múltat

Tiszai csönd

A **Tiszai csönd** egy költői képekben nagyon gazdag mű. A vers egy **pillanat benyomását** (=impresszióját) ragadja meg, ezért **impresszionista** műnek mondható.

Tartalmilag a költő életének egy pillanatát vetíti ki, mikor a sötét Tisza-parton egymagában sétál, és azonosítja magát az ott kikötött hajókkal, melyek szintén magányosak, mint ő.

1. versszak: az est egy barna pók képében jelenik meg -> metafora; a pók hálója az időtlenséget szimbolizálja, minden mozdulatlan és nyugodt a parton.

2. versszak: a halk harmonika és a tücsök távoli hangja még jobban kiemeli a csöndet és a nyugalmat, ami a partot övezi

3. versszak: sejtelmes, kísérteties kép, ahogy a hold megvilágítja a hajókat a sötétben. A versszakban **hangszimbolika** van jelen, tehát a mély magánhangzók (a, u, ú, o, ó, á) abszolút többségben vannak mely egy jellegzetes hangulatot teremt a versnek. A **‘ballag’** hangulatfestő szó, szintén a nyugalom jelenik meg benne.

4. versszak: “tüzeket raknak az égi tanyák” (megszemélyesítés), (h)allgatják (h)alkan a (h)armonikát (alliteráció, betűrím)

5. versszak: a magam/ egymagam ismétlődik (**szótőismétlés** = figura etimologica), mely nyomatékosító szándékú. A “néma társatok” azonosulást ír le a hajókkal, mely – mint a vers egészéből kiderül – a költő magányosságára utal.

6. versszak: “kikötöttünk itthon” utal arra, hogy jelentős ideig úrrá volt Juhász Gyulán a magány érzése. Az azonos sor eleji betű is megfigyelhető, más néven **anaforikus kezdés**.

Anna örök

1926-ban írta a verset. Annához szól, de nem szerelmes vers, hanem összegzés, mérleget készít az életéről és búcsúzik.

1937-ben halt meg. Utolsó 8 évét szanatóriumban töltötte. 1934-től meg már nem írt.

Tehát nincs szenvedély a költeményében csak a ténymegállapítás, bölcs belenyugvás és az, hogy elmúlt az érzés már csak az emléke él. A versben ismét az emlékek elhalványodásáról ír. De most nem is idézi fel Anna szépségét.

Ez az első 6 sor a 2. részben: a szerelem elmúlásáról ír, és bölcs realizmussal nézi ifjúkori lángolását (ma már nyugodt egy volt a sokból).

3. rész: egy vallomás, hogy a be nem teljesült szerelem rányomta a bélyegét egész életére. Ott van most is minden mozdulatában, emlékképében, és az egész elhibázott életében. (okolja, sajnálja). Aki még most is uralkodik, bármennyire is tiltakozik

Milyen volt...

Juhász Gyula egy beteljesületlen, plátói szerelemről írt, amit Sárvári Anna nevű, nagyváradi színésznő iránt érzett.

A verset egy új stílusirányzat, az impresszionizmus határozza meg, amely 1870 és 1920 közötti időszakban élte virágkorát. Ez az irányzat az irodalomban az egyéni érzelmek, a látvány, és a hangulatok érzéklete, festői visszaadására törekedett. Az impresszionizmus legfontosabb költői képe a szinesztézia, emellett fontos szerephez jut a festőiség, zeneiség.

A „Milyen volt szépsége...” három évszakot elevenít fel, a telet viszont kihagyta, és ezzel a nyárba lendíti át a verset, nem csap teljes pesszimizmusba.

Ezekből a képekből áll össze Anna emléke. Juhász Gyula az évszakokhoz kapcsolva emlékszik vissza Anna hajára, szemére, és a hangjára, A nyár az érzékelést, az őszt a látást, a tavaszt a tapintást szimbolizálja.

A költeményt a szerelem elmúlásának fájó érzése szövi át, csak halványuló emlékei közt kutat. A versben megtalálható a kérdező forma és a kérdésekre adott felelet, valamint a „nő elemzése”. Juhász Gyula a nő szépségét az alföldi tájhoz hasonlítja és fordítva, tehát az alföldi táj szépségét Annához. A nyári búzamezők Anna szépségét, a szeptemberi ég a szemé kékjét idézi, a tavaszi rét sóhajában Anna hangját véli felismerni. Tulajdonképpen nem is vall szerelmet a költő, hanem azon gondolatát fejezi ki, hogy milyen különös, hogy egy nő emléke idővel hogy el tud halványulni.

Impresszionizmus Juhász Gyula költészetében

Nem a szimbolizmus lesz a hangsúlyos nála, hanem az impresszionizmus, a benyomás, a hangulatkeltés! A vers milyen hangulatot fest meg

Ady → szimbolista → a magyar táj, a magyar vidék szimbólum Juhász → a magyar táj, a külső táj leírása a saját belső világát írja le!

Külső táj → Belső táj érzésvilág rávetül a tájra egyén és a szülőföld összeforr, erős köteléket mutat, annak ellenére, hogy nem tud szabadulni szülőföldjétől, azért szereti a hazáját melankolikus hangulat, formai újításokat nem eszközöl.

Alaphangja a mélabú, a rezignált bánat a verseinek 30%-a szonett formájú Juhász nagyszerűen alkot verset.

Képalkotás → kép nem a dolog megnevezése, hanem ábrázolása így minden kép minden emberre másképp hat, más benyomást fejt ki! Kép nem lesz azonos az ábrázolt dologgal, több vagy kevesebb hangulati, érzékleti elemből való felidézés nem fizikailag kellemes vagy kellemetlen, hanem érzékletesen, asszociálunk, társítunk

érzéket → hangulat, kép, fogalom az, hogy mit társítok hozzá az élményektől, a tapasztalatoktól függ!

Kontextus → szövegösszefüggés

érzéketek: látás, hallás, szaglás, tapintás, érzékeltetés nem azonos a körülírással!!!

az, hogy milyen kontextusban jelenik meg, keretet ad, értelmezés kerete! → irányított asszociáció!

Elégia: A görögök eleinte minden hosszabb, disztichonban (egy hexameterből és egy pentameterből álló strófa) íródott költeményt tartalmától függetlenül elégianak hívtak. A műfaj fogalma a költészet történetében sokat változott: ma fájdalmas tárgyról kiengesztelődött hangon szóló költeményt jelent. *(Pl. Tóth Árpád: Elégia egy rekettyebokorhoz)*